

ПА ВЫСТАВАЧНЫХ ЗАЛАХ

ЭЦЮДЫ І МАЛЮНКИ СТУДЫЙЦАУ

У Мінску, у фазе Палаца прафсаюзаў, дэманструюцца работы дзяцінай самадзейнай мастакоў, членаў выдзяленай студыі. Маса, акварэль, аловак, невялікія палотны і графічныя лісты, карціны, разнастайныя па дыяпазоне і жанры. Акварэльныя лісты і зноды маслам студэнтка А. Кадар прывісцільна гераічнай Брэсцкай крэпасці. Ірыкая архітэктурная панарама красных руін вырастае ў манументальны сімвалічны вобраз у серыі работ інжынера А. Кадар. Работы П. Семчанка паказваюць пейзажыстам, які тонка ацвярае родную прыроду. Служачы Н. Кусеяні і А. Брыжэўскага — зольныя рысавальнікі. Студэнт П. Кішчовіч прадставіў лінаграфію.

КЕРАМІКА, ТКАЦТВА, ЭСТАМП

Выстаўка прыкладнога мастацтва, якая размешчана ў салоне-магазіне, выклікала вялікую цікавасць у мішан. Штодзённая яе наведваюць сотні людзей. Экспанатаў 110 твораў — ваза, прыборы для вады, малака, він, кашно, мініяцюрыя скульптура і сувеніры. Многія рэчы выкананы па-сучаснаму лёгка, з веданнем традыцый беларускага ганчарнага рамства. Побач з прадукцыяй мастацкай керамікі, якая ўжо знаходзіцца ў вытворчасці, прадставлены і ўзоры, якія будуць асвоенныя толькі ў другой палове года. Высе дэкаратыўныя тканіны «слачка», парыверныя тканіны і абрус. Выкананы яны шматколернымі прамамі Г. Гаркуновым. У сааўтарстве з ім Р. Гаркунова прадставіла 10 камплектаў дэкаратыўных пацеркаў. Асабліва прынайма «зігзагі», «рыбкі» і «галыка».

Эстампа на выстаўцы няма, але ён запамінаецца. Перш за ўсё «Ранні снег» і «Першы прагаліны» М. Гугеля і І. Яўдэвічэўскага. «Гусі-лебедзі» А. Паслядовіч, «Дзюжыцы з кошыкай» Г. Паллаўскага.

350 ТВОРАЎ ЮНЫХ

У Мінскім Палацы піянераў адкрыта выстаўка работ школьнікаў, якія займаюцца ў мастацкіх гуртках. Сярод экспанатаў — 350 твораў юных мастакоў. Новабудова горада, праца на вытворчасці, родныя краявідны — усё цікавіць маладых аматараў.

На выстаўцы экспануюцца выразы мастацкага тэатра і вышэйшай: беларускія нацыянальныя паясы і галышткі, тканіны, ручнікі, вышываныя вопратка. Усе зрабілі піянеры. Прадставлены таксама лялькі, зробленыя маленькімі аматарамі тэатральнага мастацтва. Не пакінуў аб'явакмы наведвальнікаў і работы ўдзельнікаў скульптурнага, архітэктурна-будаўнічага гурткоў, фотгурткі.

ЗРОБЛЕНА АМАТАРАМІ

У гэтай акруговага Дома афіцэраў і ў фазе клуба імя Дзяржынскага арганізаваны выстаўкі мінскіх майстроў сукенкі, мастацкай вышыўкі і вязкі. Лепшым узорам маглі б паазірацца пры пераказаных майстрах з атэль і мастацкіх майстроў, хаця ўсё, што дэманструецца, зроблена толькі аматарамі.

Графічны партрэт Уладзіміра Ільіча Леніна па-мастацку вышала на выстаўцы Н. Грэнко. Жонка афіцэра Е. Байрак стварыла ў вышыўцы бісерныя копіі з класічных карцін рускіх мастакоў. Прыцягнулі увагу абрус, зроблены карунымі. Іх вышыла К. Сухарэва, якая навучылася высокаму мастацтву рускіх калекцыянараў на курсах кроўкі і шпачы. У клубе імя Дзяржынскага наведвальнікі доўга не аддзяляць ад 30 выдатных карунавак работ, на якіх стаіць прозвішча мінскай служачка Т. Касевич.

ФІЗКУЛЬТУРА І СПОРТ У ВЫЯЎЛЕНЧЫМ МАСТАЦТВЕ

Калі 60 твораў жывапісу, графікі і скульптуры будзе прадставлена на выстаўцы «Фізікультура і спорт у выяўленчым мастацтве», якая арганізавана Саюзам мастакоў БССР і Саюзам спартыўных таварыстваў і арганізацый.

Мастак З. Паўлюк прадставіў на выстаўку партрэт мікра-роднага майстра па шматліка Г. Верасяна, мастак А. Кроль — тэматычную карціну «На родных прасторах». Серыі графічных работ прывісцільна спартсменам мастакі В. Ждан і А. Тычына.

«Лішні матч сезона» і «Рэкорды пачынаюць» — так называюць свае жанравыя палотны мастак Ул. Сакалоў.

Скульптура на выстаўцы будзе прадставлена работамі В. Міхеева (партрэт заслужанага майстра спорту М. Іткінша), братоў Т. і М. Робертанаў (партреты майстроў спорту С. Залужскага і А. Ніканчыкава), невялікімі скульптурамі ў дрэва А. Глебава.

Лепшыя творы выстаўкі будуць накіраваны ў Маскву — па Усеагульнаму выстаўку, прысвечаную спорту.

У АКАДЭМІЧНЫМ ВИДАВЕЦТВЕ

Выйшаў з друку пяты выпуск даследаванняў «Беларуская літаратура». У ім змешчаны матэрыялы, прысвечаныя гісторыі гісторыі беларускай літаратуры. У артыкулах М. Грышчыка і М. Лыфеева разглядаецца творчасць П. Глебі і П. Галавача. Творы Я. Купалы аналізуюць М. Яноўскі, Г. Курэвіч, Р. Гульман. У інтэр'есны матэрыялы пра паэмы «Сыноніміка» Я. Коласа на рускай мове і «Знайдзеныя» на беларускай.

У выдавецтве Акадэміі навук БССР выйшла тансама манатрафія літаратуразнаўцы В. Івашына «Літэратура сацыялістычнага рэалізму». Неўзабаве чытач атрымае інтэру Л. Цімашовай аб беларуска-беларускіх літаратурных сувязях на сучасным этапе і бібліяграфію літаратуры аб сувязі беларускай літаратуры з літаратурай замежных славянскіх народаў (1906—1952 гг.).

Мазырскія НАВІНЫ

У НАРОДНЫМ ТЭАТРЫ

Надаўна Мазырскае народнае тэатр паказвае гледачам горада шэраў спецыяльных спектакляў. Гэты спецыяльны юбілейны тэатр адрозніваецца ад іншых тэатраў тым, што гэта часта акупацыя паставіўшы п'есу і акупацыю тэатра. Гэты спецыяльны тэатр адрозніваецца ад іншых тэатраў тым, што гэта часта акупацыя паставіўшы п'есу і акупацыю тэатра.

Сестры Валыяніна і Ніна Шкурко адны з першых прыйшлі ў тэатр. Валя працуе на ткацкай фабрыцы імя Крупскай, а Ніна — машыністка ў адной з устаноў горада Мазыра. Яўгеній Даўшэвіч прыйшоў у тэатр са школьнай самадзейнасці, цяпер працуе тэхнікам. Уладзімір Руднінскі пасляваж сумашчае сваю акупацыю дзейнасць з медыцынскай працы. Ён — фельчар паліклінікі. Вера Казлоўская выхоўвае дзяцей у мазырскай дзіцячым доме.

ПА СЛЯДАХ ГІСТОРЫІ

Мазыры — адзін са старажытных гарадоў рэспублікі. Ён упамінаецца ў летапісах з 1154-55 гг. «Тэды ж, — паведамляе летапіс, — Георгій прывёў Ізяслава ў Карчускі, а Святаслава Ольгавіча ў Мазыры і тут уладкаваўшы іх, пайшоў у Шмат разоў за сваю

ЧАСТКА ВЯЛІКАЙ АРХІТЭКТУРЫ

У размове аб архітэктурі, што вядзецца на старонках «Літаратуры і мастацтва», побач з іншымі праблемамі закранаюцца пытанні сучаснага афармлення інтэр'ера. Гэтыя пытанні вельмі актуальны.

Архітэктурна павіна выхоўваць густы людзей, задавальняць іх запатрабаванні і згодзіцца з рэальнымі дасягненнямі навукі і тэхнікі. Усе гэта непасрэдна дэталі і сучаснага інтэр'ера. Памяшканні, у якіх мы працуем, вучымся, жывём, адпачываем, павіны не толькі быць зручнымі, але і адпавядаць эстэтычным крытэрыям часу.

Якім жа павінен быць па сваім абліччы і канструкцыі сучасны будынак усярэдзіне?

Барысба з упрыгожвальніцтвам і прамернасцямі ў архітэктурі пацягнула за сабою карысныя змены ў вырашэнні інтэр'ераў. Калі раней для ўнутранага выгляду памяшканняў былі характэрныя тыя ж ордэрыны формы, якіяны карнізы, рэзеткі, раздробленыя архітэктурныя члененні, дык цяпер пратэста, лаканічнасці і зручнасці і тут становяцца галоўнымі прынцыпамі.

Адзін з важных выразных сродкаў у інтэр'еры становяцца колер і сама фактура матэрыялу — г. зн. найбольш даступныя і рэальныя сродкі. Рознакаляравая афарбоўка сцен і спалучэння са светлым (выключна чыста глядзельны) сталею, падлогі, якія ў адрозненне ад столі прыносяць на сабе агульнае ролю калеровага акцэнта, уяўляюцца ў афармленні ўнутранага паверхняў фактур і натуральных матэрыялаў — каменню, цэгла, дрэва, пластыкаў — усё гэта надае інтэр'еру прывабыны сучасны выгляд.

Прыгадаем хоць бы, як удала абгравіваюцца фактуры паверхняў у вільністых кафе і гасцініцы «Нерынг», дзе сцены олаў абліцаваны натуральным дрэвам (ёлка і саснаю) або цэглаю, дзе ў якасці дэкору ўжыты неадрага клененыя вітражы, распісныя тканіны, кераміка, каменная металічная графіка і жывыя кветкі на фоне дзікага каменя. Можна прывесці ў прыклад і іншыя цікавыя знаходкі, якія сведчаць аб тым жа.

Першыя спробы вырашэння інтэр'ераў сучаснымі сродкамі, якія вызначаюцца прастаю і лаканічнасцю, ёсць і ў нас у рэспубліцы. Парунацца хоць бы неадрага афармленыя кафе «Бярозка» на плошчы Перамогі ў Мінску з кафе «Вясна», якое было афармлена некалькі гадоў назад. Сёння ўбранае «Вясны» выглядае настолькі безустойна і аляпава, што нават новая сучасная мэбля не выратуевае становішча. А на аляфэрэйных напшыльшых распіснх столі, люстры і плошывыя аб'екты было затрачана нямала сродкаў!

Тое ж трэба сказаць і пра мінскія магазіны абутку, спорттвараў, Цэнтр

ральныя кініжны магазіны. Увайшоўшы ў іх, нібы трапіўш у мінулае стагоддзе. Тут мала святла, сумныя чымныя колеры, грубая дубовая аддэлка, дэлатопныя люстры, цесната і гэта ў цэнтры сталіцы!

Куды ўтульнай адчувае сябе на афармленні прыёмы тут куды больш сціплыя. Прыёмныя формы прылаўку адрывістай нішы ў сцене за імі, лёгкія дэкаратыўныя драўляныя рашоткі з жывымі кветкамі, якія ўносяць утульнасць у памяшканне, і, нарэшце, каларова гама — усё гэта стварае прыемнае ўражанне. Прычым, каларова спалучэнні адгравіваюцца тут даволі неамаважна ролю. Наколькі важны колер у інтэр'еры, сведчыць і такая цікавая работа, як афармленне новай канцэртнай залы Беларускай оперы, інтэр'ер магазіна «Восені» і іншыя.

Выкарыстоўваючы колер, як дзейсны афармленчы сродка, не трэба забываць, аднак, што тут асабліва важна захоўваць пачуццё меры, добры густ. Трэба, каб каларова гама сядзельнічала ўспрымаючы інтэр'ер у цэлым. Стратэгія — адзін з самых сур'ёзных ворагаў сучаснага інтэр'ера.

На ўзлы, гэта не заўсёды ўлічваюцца мастакі, якім дэрадуеца афармляць нешы магазіны, кафе, рэстараны. Так, магазіны «Мужчынскае адзенне» (па праспекце Леніна), «Сельгаспрадукты» па вуліцы Карла Маркса і іншыя ў гэтым сэнсе з'яўляюцца наглядным прыкладам, як чыста фармальны падыход да афармлення толькі дыскрэдытуе добрую справу. Таварышам з канструктарскага бюро Міністэрства гандлю БССР, якое займаецца пераабсталяваннем магазінаў, сталовых і іншых устаноў, вярта больш патрабавальна ставіцца да сваёй работы.

Трэба аддаць належнае мастакам, які ўлічваюць, у якіх зручных умовах ім часам даводзіцца працаваць. Недахоп сучасных матэрыялаў, нагарадзілае сталею гаспадарнікаў і адміністрацыйных работнікаў да патрабаванні мастакоў і архітэктараў часта зводзіцца на нішто цікавыя афармленчыя задумкі. Часам камерчыныя інтарэсы акупаюцца мацнейшым за волю прафесіяналізмам. Так, дэталі чыста аляпава ў 80-кватэрных доме на праспекце Леніна наперак праекту былі абсталяваны заставамі бронзавымі люстрамі, што з'яўлялася на складзе. Наглядзчыны на ўсе прастацы аўтара, які настаяў на люмінесцэнтным асвятленні, з ім ніхто не паціхнуў. На жаль, недахоп сучасных матэрыялаў адбіўся і на якасці ўвогуле добрага інтэр'ера кафе «Бярозка».

Асаблівай размовы патрабуе праблема мэблі для грамадскіх памяшканняў. Яна адгравівае ў афармленні інтэр'ера важную ролю. Ад яе канструкцыі, колеру, гравітуры ў многім залежыць выгляд памяшкання. Яна можа надаць інтэр'еру прывабынасці і, наадварот, звесці на нішто ўсе намаганні мастака. Мэбля, якую выпускаюць беларускія мэблевыя прадпрыемствы, не робіць ім гонару. За рэдкамі выключэннямі гэта старомады і наўкліюсныя збудаванні, якія ніяк не вядуцца з сучасным паняццем аб прыгожасці і зручнасці. Прадпрыемствы ўсё яшчэ правяляюць коснасць у асваенні новай мэблі. Што ж датычыць спецыяльнай мэблі для грамадскіх інтэр'ераў, дык у нас яе наогул чамусьці не выпускаюць. Таму кафе, рэстараны, тэатры, адміністрацыйныя будынкі даводзіцца абсталяваць або імпартавай мэбляй, або зробленай па спецыяльных заказах, што вельмі дорага і не пад сілу ўсім установам.

У арганізацыі ўсіх гэтых спраў нядрэнна было б пачуцьца ў нашых прыбыткіх калегах, якія знаходзяцца прыкладна ў роўных умовах, але здолелі за кароткі тэрмін перабудавацца і дасягнуць пэўных вынікаў. Так, у Рызе, Вільнісе даўно ўжо створаны мастацкія камбінаты, якія займаюцца не толькі комплексным праектаваннем, а і выкананнем мэблі, вітражоў, керамікі, тканін.

Пара, нарэшце, зразумець, што інтэр'ер — не прыкрая дробязь, ад якой можна адмахацца або выражаць яе мімаходзя, абы-які. Інтэр'ер — неаддзяльная частка вялікай аб'ёмнай архітэктурі. І наастаў час, каб Дзяржбуд БССР сур'ёзна ўзяў пад свой кантроль якасць праектавання ўнутраных памяшканняў будынкаў. Бо праект без дэталёвага распрацаванага інтэр'ера — гэта ўсяго толькі неапаўнаважаны паўфабрыкат. На жаль, такія вось недарэпрацаваныя праекты скарэй ўсюды выпускаюцца нашымі прэфектыўнымі арганізацыямі. Гэта і зразумела, калі ўлічыць, што ў штаце праектных інстытутаў, як і ў самым Дзяржбудзе, няма спецыялістаў па інтэр'ерах.

Памяшканні, у якіх мы жывём, працуем, вучымся, адпачываем, непасрэдна ўплываюць на здароўе, наладу, на яго прадаходнасці, настрэй. І час, нарэшце, ад самадзейнасці ў афармленні інтэр'ераў, ад выпадковых вырашэнняў перайсці да планернага, прадуманага арганізаванай работы па стварэнні паўнацэннага сучаснага архітэктурна-мастацкага ўпрыгожання будынкаў, якія мы ўзводзім і на якіх дзяржава адпскае вялікія сродкі.

С. ФІЛІМОНАУ,
архітэктар.

На 165 тысяч рублёў выпушціць Барысаўскі шклозавод імя Дзяржынскага крышталёвыя вырабы. Гэты крышталё мае вялікі прыбыткі срод спажывачоў. На здымку: кантраляёр АТК Ала Сініца ля стады з крышталёвымі вырабы. Фота Ул. ДАГАЕВА.

БЕЛАРУСКАЕ ФОТАМАСТАЦТВА — НА УСЕСАЮЗНАЙ ВЫСТАЎЦЫ

Чацвёрты раз адкрыта ў Маскве Усеагульнае мастацкае фотавыстаўка «Сямігадка ў дзеянні». На выстаўцы прадставлены 33 чорна-белыя і каларыявыя фатаграфіі дзясяці беларускіх фотажурналістаў і фотамастараў. Гэта спецыяльнае фоталетапіс, які расказвае аб барысбаўскай беларускай народнае дэмаграфічнае выкананне сямігадовага плана. Тэматычна і жанравы шырыня прадставленых твораў спалучаюцца з высокім тэхнічным майстэрствам аўтараў. Здымкі А. Хлопач «Расказ чапачы», Н. Сідэрава «Казка пінскага лесу», Ул. Крука «Цішыня» змясцілі маскоўскія газеты.

Наведвальнікі доўга затрымліваюцца ля здымкаў Г. Услава «Зборчыкі» і «Першыне беларускай нафтакіміі», уважліва ўглядаюцца ў пейзажы Ул. Дагаева, А. Федзіна. Малючкі роднай прыроды знялі мінчане Г. Меньшыцкі і К. Якубовіч.

Сясажучы і арыгінальнасцю значнае спартыўнае здымкі Д. Прэса «Крос» і «Вырашаюць секунды», А. Валікасельца «Варта», В. Бараноўскага «За плоткай», А. Церахава «Першы скачок».

Масквічам палюбіліся здымкі У. Кітаса і Л. Хлопача «Хлопец з вострава Свободы» і «Беларускі атамны рэактар».

(БЕЛТА).

КОЖНЫ ЧЫТАЧ — ПАМОЧНИК

Заходзіць хоць штодня ў Магілёўскую гарадскую дзіцячую бібліятэку № 3 і абавязкова ўбачыць і пачуе нешта новае, цікавае. І часе толькі не прымаюць у праекты пачытачы, а ўспрымаюць іх у самай актыўнасці пад кіраўніцтвам загадчыцы бібліятэкі Н. Паўлюкавай. Тут і прыгожыя ілюстрацыі кініжных вышываў, і самаробныя альбомы, і ўзоры работы юных умельцаў, і цікавыя гатэрававаныя паказ «удзелам» герояў кініжы, і сустрачкі са старымі наумістамі, і шырая гутарка бібліятэкара.

У апошні час, напрыклад, дзеці вельмі ахвотна адсвяткавалі «Кініжныя імяніны». Гэтае свята пачалося кініжным базарам і зачынілася карнавалам. Кініжны чытач трымаў у руках плакат з героем любімай казкі або кінігі, дзіліся ўражаннямі аб прачытаным.

Цінава прайшоў свята птушка. Веседа было на ранішніку, прысвечаным кініжы і творчасці Сяргея Міхалюка. Шчыра абмерсавалі кініжны чытачы кінігу Вячаслава Марозова «У

разведку ішоў хлапчук».

Цінава была сустрача з кініжнікамі Яўгенам Курто, Алесем Ставерам і Пятром Шасцерыковым. А кініжнікі абдысцілі цікавыя аглядаў літаратуры, гутарак аб кініжніках і іх кінігах, прачытаных кініжнікаў і чытацельскай залі! Усёго не пералічыць.

Пры бібліятэцы ўжо некалькі год працуе клуб сіброў кінігі. Юны чытачы — вучні самай славядняй школы Людміла Шубіна, Зіна Барысава, Пеця Райноў, Моля Васюноў, Валерыя Вондары, Ліда Барысава, Гала Мядведзкая і многія іншыя — не толькі актыўныя ўдзельнікі ранішніку, інсценіраваныя літаратурныя паказы, але і зольныя афармліцелі бібліятэкі, кініжнічаны. Яны ж прыводзяць у парадкі кініжні на сталежы, рамонтуюць старыя, дзіжурваюць у бібліятэцы.

Магілёўскай гарадской дзіцячай бібліятэцы № 3 прысвечана званне «Бібліятэка выдатнай работы». І юны чытачы Дружна памагаюць бібліятэкарэ апраўдаць гэтае высокае званне.

В. АРЦЕМ'ЕУ.

КНІЗЕ — ЭКСЛІБРЫС!

Аматары кінігі добра ведаюць імя старажытнага майстра беларускай графікі Анатоля Мікалаевіча Тычыны. Створаны ім каларыявы лінаграфіі і кініжныя ілюстрацыі шырока вядомы ў самых далёкіх кутках рэспублікі і за яе межамі.

Але не ўсе ведаюць, што Анатоль Мікалаевіч яшчэ і вистомны энтузіяст калекцыянары экслібрысы. За сорок гадоў ён сабраў буйнейшую ў рэспубліцы калекцыю, якая налічвае больш 3 000 кініжыных знакаў.

Прафесіянальны веды ў галіне графікі, доўгія гады захапленчы пошукі, сувязі з калекцыянерамі-аматарамі розных гарадоў і рэспублікі іраныі магазіны мастаку набылі шмат вельмі цікавых і рэдкіх экслібрысаў. Сярод іх работ рускіх мастакоў XIX — пачатку XX стагоддзя, экслібрысы, створаныя майстрамі савецкай графікі, цікавыя экспанаты з Прыбалтыкі

і зарубешчы. Асабліва цікавае мае збор беларускіх кініжыных знакаў. Сярод іх работы нашых мастакоў Е. Мініна, М. Лебедзева, С. Юдоіна, А. Груба, П. Гуткоўскага, новыя экслібрысы І. Ціхановіча.

Мастак А. Тычына і сам старажытны калі 40 кініжыных знакаў для асабістых бібліятэк беларускіх пэсьмешнікаў, мастакоў, вучоных. Для ўсіх іго работ характэрная выразнасць, графічная законнасць, высокае тэхнічнае майстэрства

і зарубешчы. Асабліва цікавае мае збор беларускіх кініжыных знакаў. Сярод іх работы нашых мастакоў Е. Мініна, М. Лебедзева, С. Юдоіна, А. Груба, П. Гуткоўскага, новыя экслібрысы І. Ціхановіча.

Мастак А. Тычына і сам старажытны калі 40 кініжыных знакаў для асабістых бібліятэк беларускіх пэсьмешнікаў, мастакоў, вучоных. Для ўсіх іго работ характэрная выразнасць, графічная законнасць, высокае тэхнічнае майстэрства

выканання, тонкая распрацоўка дэталей, прыгажосць малюнка і пэўнае дэсаблівае аляпавадальнасць. А галоўнае — у экслібрысах А. Тычыны заўсёды атрымліваюць адлюстраванне кініжы і густы чалавека ў іх удальнальна бібліятэка. Разам з тым у многіх экслібрысах прысутнічае арыгінальнасць кампазіцыйнага вырашэння і тонкае эмацыянальнае гучанне, пэўныя ноткі, уласцівыя наогул творчай манеры мастака.

Найбольш цікавую, лепшую частку сваёй калекцыі — каля 1 500 кініжыных знакаў А. Тычына перадаў у фонды Дзяржаўнага мастацкага музея БССР. Ён увесь час клапаціцца аб яе палупіненні, шмат сіл аддае арганізацыі выставак.

Вось і цяпер Анатоль Мікалаевіч шмат зрабіў для арганізацыі выстаўкі кініжына знамя XIX — XX стагоддзяў, якая адкрылася гэтымі днямі ў Дзяржаўнай бібліятэцы БССР імя Ул. І. Леніна. На выстаўцы экспануюцца больш 600 экслібрысаў з калекцыі А. Тычыны.

Многія з іх з'яўляюцца вялікімі мастацкімі каштоўнасцямі, якія творы малых форм графікі, а іх калекцыянараванне да таго ж памагае даследчай рабоце кініжынаўцаў у адшукаванні страчаных кініжыных збораў.

Выстаўкі кініжыных знакаў, несумненна, маюць вялікае значэнне і ў справе эстэтычнага выхавання працоўных: прывіваюць любоў да кінігі, да яе мастацкага афармлення. Такія выстаўкі арганізаваліся ў Маскве, Ленінградзе, у Эстоніі. Радасна, што і ў нашай рэспубліцы багаты збор кініжыных знакаў станаюцца ўсё больш даступным самым шырокім масам насельніцтва.

Справу, пачатую калекцыянера-энтузіястам, трэба працягваць, трэба шыроў прагандаваць мастацтва экслібрысы. Тады на кінігах нашых асабістых, дзяржаўных і грамадскіх бібліятэк замест прыгожых аўтографіаў і пачварных штампеўляў павялічыцца прыгожыя кініжыны знакі.

В. ДЫШЫНЕВІЧ,
загадчык сектара мастацтва Дзяржаўнай бібліятэкі БССР імя Ул. І. Леніна.

Кініжныя знакі работы мастака А. ТЫЧЫНЫ.

Кініжныя знакі работы мастака А. ТЫЧЫНЫ.

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

2 7 чэрвеня 1963 года.

САМЫ МАЛАДЫ ТВОРЧЫ КАЛЕКТЫЎ

Гаворка ідзе пра літэаб'яднанне, створанае нядаўна пры мазырскай газеце «Камуніст Палесся». Многія з тых, хто ўвайшоў у аб'яднанне, ужо не навічкі ў пэра-ронках рэспубліканскіх газет і часопісаў. У прыватнасці, гэта можна сказаць пра маладога паэта, студэнта Мазырскага педагагічнага інстытута Анатоля Мамлюка. Друкаваўся на старонках літаратурных часопісаў і Уладзі

АСТРОЛЬНІЯ выступленні адомага беларускага спевака Міхала Забейды ў нашай рэспубліцы, якія адбыліся ў Віцебску, Магілёве, Гомелі, Пінску, Брэсце, Баранавічах, Гродне, Лідзе і, нарэшце, 5 чэрвеня ў Мінску, прыцягнулі да сябе шырокую ўвагу слухачоў...

п'еса Калідэры «Як сонца прамень», романс Шуберта «Фараль», творы чэшскіх кампазітараў Сметаны, Добаша, Капра, Гурніка. Значнае месца ў праграме занялі творы савецкіх, у тым ліку беларускіх аўтараў. З асабліва цэльнай прагучала песня «Ціха, так ціха», апрацаваная самім Забейдай разам з кампазітарам Ф. Хаўмам. Гэты твор артыст прывітаў сваёй сяброў — вядомаму беларускіму лютэму М. Танку.

Украінскае тэатральнае мастацтва адзначае жанравы разнастайнасцю, навульнасцю ў ім элементу музыкі, вакалу, народнай харэаграфіі. Жанр сінтэтычнага спектакля характэрны і для творчасці сёлета гасця мінчан — калектыву Днепрапятроўскага драматычнага тэатра імя Т. Шаўчэнкі.

У яго рэпертуар уваходзіць не толькі насычаная музыкай драматычная творы нацыянальнай класікі і савецкіх аўтараў, але і аперэты, музычныя камедыі.

Паказаная днепрапятроўцамі ў гэтых адкрыццях гастролі сучаснай музычнай камедыі А. Рабана «Шуміць Дняпро» (аўтар п'есы Д. Супуня) сведчыць пра рознабаковую здольнасць большасці выканаўцаў — у асноўным маладых акцёраў трупы, якія спраўляюцца з цяжкасцямі вакальных нумароў і выразаюць да слухачоў змест размоўнага тэксту.

«Шуміць Дняпро» — спектакль аб сэннашай калганскай вёсцы, аб яе працоўных буднях. Хто ж яны, галоўныя героі аперэты? Гэта — малады бригадзір перадавога будаўніцтва з вёскі Сяфінка І. Яе нарочыя, малады старшыня калгаса Раман Тарасавіч, ідаўняўшая выпускніца сельскагаспадарчага Інстытута Валынецка, што з міністарскіх пакояў перабралася працаваць на вёску, і лётчык грамадзянскай авіяцыі Андрэй Сокал; нарэшце, — просты, бяскрыўны «брандыстар» Карло і спрытны, прырыўны «фотамонтажнік» Моца.

Драматургічная аснова аперэты не вызначае асабліва навізнай Тут дзейнічае такі, напрыклад персанаж, які маці Валынцы — Алена Маркуна, жанчына з мяшчанскімі замашкамі і эгаістычным настроем, якая літаральна «вандруе» ў апошні час з адной п'есы ў другую. Ды і сам канфілікт музычнай камедыі — часова спрэчка Сяфінка са сваім жаніхам на глебе трагічнага — вельмі ілюстраваны і надуманы. Аднак, нягледзячы на гэтыя і невялікія нягладкія моманты літаратурнай перапрацоўкі, «Шуміць Дняпро» ў многім даволі цікавы спектакль. Менавіта мінскае музычнае мастацтва, якое ад пачатку да канца насычаны гэты твор, прынесла яму поспех у публіцы.

У творчасці А. Рабана, аднаго са стваральнікаў украінскай савецкай аперэты, сваясабліва спалучаюцца традыцыйны нацыянальны характары і савецкай камедыі, у якой твор пісаў на аснове лепшых узорнаў украінскага музычнага фальклору, чэраючы з яго ўсё новае і інтанацыі, папэўкі і вобразы. Адна часова ён імкнуўся да таго, каб музыка была прасякнута духам сучаснасці і вылучалася лёгкім стылем, мяккім гуарам, была півучай і эмацыянальна прыўзнятай.

Гэта прыкметна і ў аперэце «Шуміць Дняпро». Яе музычная партытура вобіць прыгожымі, выразнымі мелодыямі — то шырока распеўнага, лірычнага, то жыўцова танцавальнага складу. Асабліва цікавыя з меладычнага боку маршавыя, пругкі хор «Хай шуміць Дняпро магутны», пранікнёны адушэны хор а капэла з другой дзеі, вальс «Ночанька», які ў выкананні артыстаў харавой групы тэатра (дырыжор А. Ваціон) гучыць ярка і кампактна. Запамінаюцца таксама арні, некаторыя песні, вакальныя ансамблі.

Праўда, не кожная дзеючая асоба ў гэтым творы мае дакладную музычную характарыстыку. Вадаі, больш за ўсё пашанцавала вобразам Сяфінка і ў музыцы яна характарызаваўся дастаткова поўна і рознабакова, як натура духоўна багатая і вельмі ўражлівая. Ёе дуэт з Раманам — «Як сядуць зоркі вечаровыя» — узор сапраўднай лірыкі. Гэта шчырае прызнанне двух чалавечых сэрцаў у каханні і сяброўскай вернасці. Артысты Л. Бандаранка і Н. Куданька выканваюць дуэт музычна, з глыбокім пацучым. Даводзіцца толькі шкадаваць, што галасы салістаў не заўсёды арганічна зліваюцца ў адзіны ансамбль: спявачка, якая валодае гучным, моцным сапра, уявіць са мінковай залучася глухаватага тэмбру барытон свайго партнёра.

З усіх удзельнікаў спектакля ў Л. Бандаранкі — самая лепшая вакальная дэцэсія і добры патанова галасу. Дзякуючы гэтай, яе спяванне дасягае пэўнай мэты, яно памагае раскрыць унутраны свет Сяфінка, яе душэўны перажыванні, звязаныя з памылковым падзеямі ў зарадце каханага чалавека. Голас маладой салісткі ідзе яе не падводзіць: ён гучыць драматычна ўсхвалявана, але без меладраматычнага надрыўу і ліжывай «трагедычнасці».

Іншыя выканаўцы, хоць іх ва-

кальныя партыі абмяжоўваюцца ўсёго адным-двума сольнымі нумарамі або дуетамі, выглядаюць у спектаклі як спевакі намнога слабіей. Вось, напрыклад, другая пара закаханых — аграном Валынецка і лётчык Андрэй Сокал, роля якіх выконваюць С. Мартынава і В. Банька. Яны запамінаюцца ўспамінамі і неапраўданай характэрнасцю, вонкавай прывабнасцю. Маладыя артысты свабодна трымаюцца на сцэне, яны тэмпераментны і пільнастыжны, у час музычных дыялогаў (першае і другое дзеянні) лёгка называюцца «каскаднымі падтанцоўкі». А вось калі гаворыцца пра пэўныя здольнасці, дык тут выканаўцаў пахваліць нема за што. Яны не спяваюць сапраўдным лаўнацённым гукам, а хутчэй меладэкамаюць, як гэта часта робяць некаторыя артысты кіно і эстрады. Таму ад такога спявання ў слухача застаецца даволі ўбогае ўражанне. Артыстам варты сур'езна заняцца вакальнай вучобай, удасканальваннем тэхнікі спявання. У аперэце гэта вельмі важна!

Пастанова і вывядзенне вырашэння спектакля «Шуміць Дняпро» (рэжысёр — заслужаны дзеяч мастацтва УССР Н. Есіпенка, мастак — заслужаны дзеяч мастацтва УССР В. Барысавец) зроблены з густам, з добрай выдумкай, без усялякіх старых аперэтных трыкунаў і штампавых, якія, на жаль, сямтам лідыя спрабуюць пранікнуць у гэты папулярны жанр мастацтва. Асабліва патрабавалася правільна і з сапраўднай тактоўнасцю вырашыць рад сцэнічных карцін і мізансцен, звязаных з развіццём і выкрыццём такіх грамадскіх заканаў, дармадства і прыстасавальніцтва. Гэтыя мізансцены ў спектаклі набывлі яркае сатырычнае заострансца і дакладную метафірамацэю.

Выразнымі, саканітымі мажамі лепш сцэнічны вобраз Алены Маркуны Е. Бандаранка. Напункт «вельмі» годзя асака і вонкавы бліск, знойдзеныя артысткай разам з рэжысёрам, памагаюць ярчэй аддзяліць пустое, нічымнае нутро і абмежаванасць гэтай жанчыны-абыякавай, што марыць выдзіць родную дачку абавязкова за старшынню калгаса. Хочацца толькі параціць артыстку не забываць пра пацучы меры і не «перагравыць» у сцэне сустрачы з Ганінай Іванунай, маці старшын кал-

гаса (А. Казлоўская) і бацькам Сяфінка (заслужаны артыст УССР М. Садоўскі). Інакш тут лёгка дайца да непатрэбнага шаржыравання.

Выразныя атрымаўся вобраз. Моці, створаны маладым артыстам Ю. Крыжанам. Спачатку нам здавалася, што гэты вобраз проста трамозіць развіццё дзеяння, што яго прысутнасць зусім не патрэбна. Аднак у далейшым мы вымушаны былі змяніць сваю думку: гэты персанаж таксама нясе ў аперэце пэўную сэнсавую нагрузку. Гэта — злосная пародыя на некаторае «вольных мастакоў», якія шукаюць лёгкіх шляхоў у жыцці і стараюцца ўхіліцца ад грамадска-карыснай работы. Фоташтампу і перасоўна «гітара пад крысам» — змяненны снадарожнікі Моці. Бачацца, што фатаграфіяў многа не заробіць, хлопеч вырашае паспытаць існасці на каханні; а можа, удацца ажаніцца з Сяфінкаю, якая, паводле слоў Карла, «п'яццацца тысяч грошай мае» на ашчаднай кніжцы. Ю. Крыжанка праводзіць ролю жыцця, цікава, з народным гуарам.

Але асабліва варты спыніцца на рабоце заслужанага артыста УССР С. Станкевіча, які, дарчы, не раздзяляўся на ўкраінскіх фільмах. Роля вясёлага сельскага пажарніка Карла, напоўненага рознымі камянічымі сітуацыямі, у якіх трапляе герой, зроблена артыстам вельмі адносна бездакорна. Ён прыкрас на спявае музычны «брандыстарскія» куплеты. Ігра яго пэўна-лагічна апраўданая і пераканачная. Гледзчы ад душы сміюцца над нікчэмным, сарамлівым Карпам у вясёлай сцэне яго прызнанні ў каханні Валынцы пад «суфлёрства» хітрага Моці. Погарт у зале выклікае і адны з камянічых эпізодаў у фінале, калі Карла — Станкевіч п'яццацца сярэд калганскай моладзі: прыязаны да друцкі, ён вырава расліну разам з каранямі, і так, з малаўнячай «дэталлю», з'явіўся судзімы. Камізм гэтай сцэны проста ўорудыны.

На адрыцці сваіх гастролі ў Мінску днепрапятроўцы ў сатыра паказвалі вясёлым, жыццерадаснаму аперэту. Сатырычныя Гэта гаворыць пра тое, што твор мастацтва прайшоў выпрабаванне часам і трывала замацаваўся ў рэпертуары тэатра.

Г. ЗАГОРОДНІ.

на сяду пойдзе пагалоска. Вывапат, што п'яваат і-і-і, больш гэтага не будзе. Хто старое памяне — таму па пацучым.

ГЕНКА. Добра, дзядуля, нікому ні слова.

СВЕТКА. І на мяне спадзявайся.

ГЕНКА (смяецца). Толькі другі раз леші вярнуць!

ДЗЕД. Ну, ну! Вучы вучанага.

ГЕНКА. Бывае, дзядуля, мы паб'яжым, а то замазэралі, ды і на рэпетыцыю пара.

ДЗЕД ШТУКАР (жартам усмех). Ні нуку, ні пара!

Калі Генка і св. Светка знімаюць, дзе заклічыць патроны, пачынае хадзіць узлад і ўвядзе дубальтоўнай напэваць, як «бывае» вартыны. Нездзе даліка ігра балі.

ДЗЕД ШТУКАР. Карусель! А што ты думаеш? Нуку, уражаныты, правільна растуць. Такіх у камунізму прымуць. Яй-богу, прымуць. А мяне, наўва, не пусцяць туды. Ды і нашошта такім так, як? Толькі не ба чыстае канішы. Па-першае, не гады. Яно то, можа, каб трохі напэваць, то хоць бы ў сены таго светлага будынка ўвайшоў. А што калі там хто ў дзвярах будзе стаяць і запытае: «Куды ты, старая поркаўка, леші? Гарэлку п'еш? Пеш! На варце спеш! Спеш! Не, брат Лявон, паддзянці! З такой біграфіяй не суну носу ў чыстае проса». Праўду казаў старшыня, што нічым ў нас не пераваліць... (Мяляючыся і ўздыхаючыся ў далечыню) Ого! Хто ж гэта ў такую пару пераз плот ад кухні фермы леші? О, глянц ты, нешта на плячак, сагнуўшыся, як свінны тата, нясе. Чакай, гадунок, я ідзе падпінуць. Добра, добра! На ляду сам звер бажыць. (Прывітаў, прытуліў да плота, трымаючы дубальтоўку напэваць).

Хрушчэцкі снег. З цемры высюльвае фігура з мяшком на плячак. Калі прызубаецца з месцам, дзе схавалася дзея, рыват чучэца стрэл і яна падае.

ДЗЕД ШТУКАР (паб'ягае і, на-

кі-і, як на печы. (Хутка засынае, хрыпае).

Падраджаюцца Генка і Светка.

ГЕНКА. Ціха ты, а яшчэ Снягурка, снемгам скрыпчы, як трактар. Стой тут, а я дзеда абдзюброю.

СВЕТКА (не пуская). Генкачка, не трэба! А што, як не заснуў, ды ба-бажыць?

ГЕНКА. Гэта мой дзея, і яго добра вывучыў. Як захрапе, хоць з гарматы бабах. (Падраджаюцца, забірае патранташ і дубальтоўку, вымае патроны і кладзе ўсё назад).

ДЗЕД ШТУКАР (кашляючы, крычыць спрасонна). Сміра! Хто ідзе? Хэндзі грох!

СВЕТКА. Уцякай!

ГЕНКА. Не бойся! Гэта з ім бы-вае, калі ў меру вып'е. От зараз мы пакартуем з такой варты. Вядзь, дзе сніць, што ён партызан на ч'асе. (Крычыць). Аўшэй! Партызан! Хэндзі грох!

ДЗЕД ШТУКАР (ускочыўшы, хапае дубальтоўку). Сам, гінцаль, хэндзі грох. (Націкаўшыся ў Чорта, націкае крычюк) і-і-і — бах! (Страляе на інак на другі крычюк: то ж самае. Мацае патранташ — яна патронны, пераламае дубальтоўку, і там іх няма. Агалаблена навокалі і, убажывшы Чорта, хрысціцца). Свят, свят! Яй-богу і-і-і, спраўдзіўся Чорт. Слухай, таварыш Чорт! Эй, ты сунчкі! Па-добраму кажы, аддай патроны. Гэта ж не мае — калганская.

ЧОРТ (срубамі соласам). А хто ты такі?

ДЗЕД ШТУКАР. Чорт, а пытаеш. Бачыш жа, вартыны.

ЧОРТ. Чаго варты такая варты? А зваць як?

ДЗЕД ШТУКАР. Каняпелька Лявон, але ўсе завуць дзедам Штукаром.

ЧОРТ. А што тут робіш?

ДЗЕД ШТУКАР. Як бышчам не бачыш? Вартуно.

ЧОРТ. З качаргой?

ДЗЕД ШТУКАР. Не плявузгай.

ЧОРТ. А чаму не страляеш?

ДЗЕД ШТУКАР. Падымі, дык ба-

бахну па рагах. А на адлегласць не бярэ: порак асыр'ю. (Другі жолдух.) Слухай, як там ідзе? Не гаруй. Патроны пакараў і зубы выскаляе са старога чалавеча. (Убажывшы Снягурку.) А гэта што там у ідзе збоку за дзюво?

ЧОРТ. Што, не пазнаеш: Снягуркачка.

ДЗЕД (нібы ачуўшыся). А, дык гэта ж заўтра ў клубе вечар. Чакай, чакай! Дык, ні не камсамольны будзеце, да маскарду рыхтуецца і на маю няшчасную галаву наварыць..

ЧОРТ. Ну, а што, калі і так?

ДЗЕД ШТУКАР. Як што? Гэта, я пакуль працухаўся, дык не разабраўся.

ЧОРТ. А калі і разабраўся, што зробіш?

ДЗЕД ШТУКАР. Як што? Ах ты, сунік ко! (Нібы дастаўшы з кішкі і закаханым патрон, ізіцца ў Чорта).

СВЕТКА (хапае Генку за руку). Дзядуля, не страляй!

Генка і Светка, уцякаючы, падаюць, а дзея бажыць за імі.

ДЗЕД ШТУКАР. Стой, сунікы ка-ты, страляць буду на ўвесь зарал! Я пры спяніненні службовых абавяз-каў. Эй ты, чарнічка, рога падыры, згубіў. (Зарагатаўшы.) Ідзіце сюды, не бойцеся!

СВЕТКА. А страляць не будзеце?

ДЗЕД ШТУКАР. А што ж гэта чорт не абмежавася? Ці не згубіў разам з рагамі і язык?

ГЕНКА (асцярожна). Не, дзядуля, сур'езна, страляць не будзеце?

ДЗЕД. А, бач ты яго, як над ім верх узаяў, дык і Кузьму баяшам назваў. Ідзіце сюды, я пакартаваў, у мяне няма чым страляць. Ададзіце патроны і памірымся.

ГЕНКА падходзіць да дзеда і, зняўшы мяску, аддае патроны.

ДЗЕД ШТУКАР. А мой ты, уну-чак! Дык гэта ты такі спрытны? Хоць і нядобра са старых так жартаваць, але ўсе роўна і-і-і — маладзічка. Адавай так дамоўімся: вы тут не бяді і нічога не бачылі, як той казаў. А то

кіроўвачы дубальтоўку, крычыць). Руку ўгару, заледзяю! Устаць!

Фігура ўстае. Дзея пазнае Міканора.

ДЗЕД. А, святая евангелія! Ты што ж гэта, растуць тваю-сюды! Выходзіць, сцяпучы суды, а талды туды? Во, калі ла мне дайшо. Зна-чыць, ты, божа паала, наўмысна мне падіць паўлітра, каб спіць, а сам ты часам, замест богу маліцца, калганскае дэбро красці? Што гэта табе бог на кухню фермы дарогу па-казаў, як мукы красці? (Ізлучыў з Міканора.) Забяў гада, і твой жа бог мне ўсе грахі даруе! Ты інаер не ў божаў руй, а ў мая!

Міканор (стаўшы на калені). Дзя-дзечка, роднічкі, даражнічкі, даруй рабу божаю, Чорт пабляту!

ДЗЕД. Брэншан, сабачыга бога сын! Чаю мяне чорт не пабляту, а, на-адварот, выручы? Каб не чорт...

Міканор. Дзядзечка Лявон, да-руйце, век бога за вас маліць буду.

ДЗЕД ШТУКАР. Брэншан, юх! Да-раваць табе, гэта значыць, грах люд-скі на душу браць.

Міканор. Клянусь, як перад бо-гам.

ДЗЕД ШТУКАР. Ілжэш! Не трэба мне клятвы перад богам, паклінаешся перад людзьмі. А ну, бярэ мяшок пайшлі ў сядо.

Міканор. Дзядзечка! Ды мы ж з-тадой-яшч і радны.

ДЗЕД ШТУКАР. Радна да паўднія Кузьма Сіпчану — родны Хведар. А ну, каму кажу!

Міканор на каленях паўзае да дзеда.

ДЗЕД ШТУКАР. Ну, ну, назал! Пакуль гадулока жывае, ад яе ўсёго чакай. Уставай, пададз яму на плячкі. Міканор панорна бярэ мяшок, дзея падае.

ДЗЕД ШТУКАР. О, брат, якая карусель выходзіць пайшоу па воіну, з вярнуся стрыжынам. А ну, як той казаў, прываўчы кроку і-і-і. Упярод туды, дзе народ! Шырэй крок!

Заслона.

п'еса Калідэры «Як сонца прамень», романс Шуберта «Фараль», творы чэшскіх кампазітараў Сметаны, Добаша, Капра, Гурніка. Значнае месца ў праграме занялі творы савецкіх, у тым ліку беларускіх аўтараў. З асабліва цэльнай прагучала песня «Ціха, так ціха», апрацаваная самім Забейдай разам з кампазітарам Ф. Хаўмам. Гэты твор артыст прывітаў сваёй сяброў — вядомаму беларускіму лютэму М. Танку.

У другім аддзяленні канцэрта выконваліся песні розных народаў све-та. М. Забейда свабодна спявае больш чым на дзесяці мовах. Тут можна было пацучь песні: негрыцян-скую, інданезійскую, іспанскую, рус-кую, украінскую, польскую... Але з найбольшай паўнацэнна вядомай май-бэрдства выканаўца прывіталі ў спя-ванні беларускіх песень. Спявак вы-канаві сам беларускіх народных пе-сень: «Чырвоны калінавік», «Кука-

вала зязюлька», «Ці не дудка мая», «Што за месца», «Ліціць серока», «У нашым сяле свадэба будзе», «Калы-ханьку». Многія беларускія песні па-жаданню слухачоў выконваліся па-два разы.

Поспех спевака ў канцэрце заслу-жана падзяліў чэшскі піаніст З. Ка-жына, які надзеячы акадэмічна і вы-разна праваў партыю фартэпіяна.

Выступленні М. Забейды ў гарадах рэспублікі прайшлі з вялікім поспехам. Ён вельмі ўражаны супра-стаў з землякамі, і ціплым пры-ёмам на канцэрце, яго сэрца радуец-ца, бачачы, як расквітнела жыццё на беларускай зямлі.

Цудоўнае мастацтва спевака-беларуса ярка запала ў памяць нашых слухачоў, і хочацца спадзявацца, што гэтага сустрача з ім не апошня.

Ю. ГАРЭЦКІ.

ЛЮСТРА ЖЫЦЦЯ І КУЛЬТУРЫ ІНДЫ

50 год індыйскага кіно

Індыйскаму кіно п'яццадзят гадоў. 17 мая 1913 года ў «Коранейшні тэатр» на бамбейскім экран выйшаў першы індыйскі фільм. Паказ яго ў Банбей быў не выпадковы. На працягу паўстагоддзя гэты горад захвае за сабой славу прызнанага цэнтру кінасэру краіны. У жыццёвым бамбейскім прыгарадзе Джаху б'ч, абываюць мношчотымі водамі акіяна і саргаваемым аспляліным сонцам, раскінуліся дзесяткі здымач-ных павільёнаў, дзе ўдзень і ўночы кіпчэ работа. Тут жыць і пра-це вядомы індыйскі пісьменнік і сцэнарыст, вялікі друг Савецкага Саюза Ходжа Ахмед Абас, які многа зрабіў для развіцця прагрэ-сіўнага індыйскага кінамастацтва.

Гаворачы аб развіцці індыйскай кінамастацтва, Абас падкрэслівае, што сапраўднае прызнанне кіна-мастацтва — праўдзіва паказваць сацыяльнае рэалісцкае краіны і жыццё яе народа. І асаблівае значэнне прагрэсіўнага індыйскага фільмаў заключаецца ў імяна і імяна, што яго з'яўляецца лютрам жыцця і культуры народа Індыі, яго спадзяванню і яго бажыць за свабоду і лепшае будучы...

Г. ЗАГОРОДНІ.

паўметражных фільмаў. У 1935 годзе павялілася гукавое кіно. Сёння Індыя выпускае звыш 300 карцін у год і з'яўляецца другім па-ліку Ілоніі буйнішым вытворцам фільмаў у свеце. У кінапрамыслова-сці занята каля 100 тысяч чала-век, у яе ўкладзена 8 400 мілья-наў рупій. У краіне ідзе 4 200 кі-наатэатраў (у 1919 годзе іх было 1 500) і 78 кінастудыі. Бамбей, Калькута і Мадрас — асноўныя цэнтры кінапрамысловасці. Звыш 50 працэнтаў карцін выпускаецца ў Бамбей. Індыйскія фільмы з по-спехам паказваюцца на экранах краінаў Азіі, Усходняй Афрыкі, а таксама Егіпта, Лівіі і Вест-Індыі. Уся большая колькасць іх дэман-струецца ў Савецкім Саюзе і ін-шых сацыялістычных краінах.

Што адбываецца сёння ў інд-ыйскім кіно? Прыемна адзна-чыць, што прагрэсіўна кінамаста-графія Індыі знаходзіцца на ўзды-ме: расце колькасць праўдзівых, рэалістычных фільмаў, якія пры-свечаны людзям сённяшняга дня і ўсё больш і больш заваёваюць прызнанне народа. Лепшыя пра-дэстаўкі рэалістычнага напрам-ку — бенгалскі рэжысёр Саўд-жыт Рой (яго фільм «Валіная дарога» ўдасцены некалькіх між-народных прэміяў), бамбейскі прадысёр Вімал Рой, Мохам Сетал, Радж Канур, Рытрына Га-тана. У Індыі створана цалер кінааб'яднанне, у якое ўвайшлі прагрэсіўныя сцэнарысты, акцёры, мастакі, рэжысёры і іншыя дзеячы кіно. Прагрэсіўна кінамастаграфія даводзіцца, праўда, вельмі цяжка барацьбу з кінадэкламаці — запра-віламі буйнага капітала, укладзе-нага ў кінапрамысловасць.

Абас называе імяны найбольш папулярных у Індыі дзеячоў кіно. Гэта — Вімал Рой, які пачаў кар'еру з работы апэратара ў буй-нейшай нацыянальнай кампаніі «Нью Тэатэрс» (Калькута), а сёння адзін з вядомых індыйскіх кі-напрадзюсераў. Гэта — тытан сяр-од індыйскага прадзюсераў, адзін з тых, хто вярнуў у вільніа ідэі і істэрычныя кінастужкі. — К. Асіф. Гэта актёр Дэлліп Кумар, даўраў прамі часопіса «Фільмз» і лешішо акцёрскае ігру ў карціне «Кохніур». Гэта — грамадзянскі кінаакцёр Бена Раі, славуцы танцоркі і кіназоркі сё-стры Падміні і Рагіні, якія высту-палі на Суветым фестывалі мо-ладзі і студэнтаў у Маскве.

Усё большы непакой грамад-сянскі краіны выклікае кінама-напаліцкая Індыйскага экрану і за-сцілье Галывуда. Ходжа Ахмед Абас з трыоўтай расказваў пра мас-травы наступ Галывуда на Індый-скае кіно. За голай, завалася б, камерцыя хваццяца лютая атапа на прагрэсіўным ідэі і мастацкія прыпынкі.

«Сотні амерыканскіх фільмаў, якія ўсхваляюцца ў мотак камер-цыйнай нажывы секс і зланыш-т